

Brain International School

Vikas Puri, New Delhi

अभ्यास पत्र 3

विषय : संस्कृत

कक्षा - दश

जुलाई ,2025

1. इदं चित्रं दृष्ट्वा चित्रम् च आधृत्य मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानाम् सहायतया पञ्चवाक्यानि रचयत—

मञ्जूषा- धावन्ति, प्रसन्नाः, सन्ति, हस्तौ, मेलयित्वा, कन्या, वेशभूषां, धारयन्ति, अस्ति, हसन्ति।

2 मञ्जूषा प्रदत्तपदैः अधोलिखित संवाद पठित्वा रिक्त स्थानानि पूरयत।

व्याघ्रः - गच्छ, गच्छ जम्बुक! (i) _____। यतो व्याघ्रमारीति या शास्त्रे श्रूयते तयाहं हन्तुमारब्धः परं गृहीतकरजीवितो नष्टः शीघ्रं तदग्रतः।

शृगालः - व्याघ्र! (ii) _____?

व्याघ्रः - प्रत्यक्षमेव मया सात्मपुत्रावेकैकशो मामत्तुं कलहायमानौ चपेटया प्रहरन्ती दृष्टा।

जम्बुकः - स्वामिन्! (iii) _____। व्याघ्र! तव पुनः तत्र गतस्य सा सम्मुखमपीक्षते यदि, तर्हि त्वया ।

व्याघ्रः - शृगाल! यदि त्वं मां मुक्त्वा यासि तदा वेलाप्यवेला स्यात्।

जम्बुकः - यदि एवं तर्हि मां निजगले बद्ध्वा चल सत्वरम्। (iv) _____।

शृगालेन सहितं पुनरायान्तं व्याघ्र दूरात् दृष्ट्वा बुद्धिमती चिन्तितवती-(v) _____? परं प्रत्युत्पन्नमतिः जम्बुकमाक्षिपन्त्यङ्गल्या तर्जयन्त्युवाच

मञ्जूषा - यत्रास्ते सा धूर्ता तत्र गम्यताम् ।, त्वमपि किञ्चिद् गूढप्रदेशम्।, जम्बुककृतोत्साहाद् व्याघ्रात् कथं मुच्यताम् ? त्वया महत्कौतुकम् आवेदितं यन्मानुषादपि बिभेषि ?,स व्याघ्रः तथाकृत्वा काननं ययौ।

2. मञ्जूषातः उचित-अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत।

मञ्जूषा

नूनम्, उच्चैः, अद्य, बहिः, मा, उपरि, अधः, अपि, अतः, विना, इतस्ततः, च, सर्वत्र।

अनुच्छेदः वने (i) पशुमहोत्सवः अस्ति। मञ्चस्य (ii) सिंहः विराजते। आकाशे मेघाः (iii) सन्ति। मेघान् दृष्ट्वा मयूराः वृक्षाणाम् (iv) नृत्यन्ति। पशवः (v) भ्रमन्ति। सर्पः कोटरात् (vi) आगच्छति। सर्पात् भीताः पशवः कोलाहलं कुर्वन्ति। कोलाहलं श्रुत्वा सिंहः (vii) गर्जति आदिशति च-भोः। कोलाहलं (viii) कुरुत। शृणुत-अस्माकं जीवनं वृक्षान् (ix) असम्भवम्। वृक्षाः फलानि छायां (x) दत्वा अस्मान् उपकुर्वन्ति (xi) अस्माभिः वने (xii) वृक्षाः रक्षणीयाः।